URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BIH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БИХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

www.revizija.gov.ba

ИЗВЈЕШТАЈ О ОБАВЉЕНОЈ ФИНАНСИЈСКОЈ РЕВИЗИЈИ

АГЕНЦИЈЕ ЗА ЛИЈЕКОВЕ И МЕДИЦИНСКА СРЕДСТВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА 2022. ГОДИНУ

Сарајево, јул 2023. године

Садржај

I МИШЉЕЊЕ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА 2

1. МИШЉЕЊЕ О ФИНАНСИЈСКИМ ИЗВЈЕШТАЈИМА 2
2. МИШЉЕЊЕ О УСКЛАЂЕНОСТИ 4

II ИЗВЈЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ 6

1. ПРЕДМЕТ И ЦИЉ РЕВИЗИЈЕ 6
2. КРИТЕРИЈУМИ КОРИШЋЕНИ У РЕВИЗИЈИ 6
3. ОЦЈЕНА РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРЕПОРУКА ИЗ ПРЕТХОДНИХ ИЗВЈЕШТАЈА 7
4. ПРЕПОРУКЕ ЗА 2022. ГОДИНУ (РЕЗИМЕ) 9
5. ОРГАНИЗАЦИЈА И РУКОВОЂЕЊЕ 10
6. СИСТЕМ ИНТЕРНИХ КОНТРОЛА 11
7. БУЏЕТ АГЕНЦИЈЕ ЗА 2022. ГОДИНУ 12
   7.1. Активности из оквира надлежности 13
8. ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ 14
   8.1. Преглед расхода и издатака из буџета 14
      8.1.1. Бруто плате 14
   8.2. Преглед прихода и примитака 15
   8.3. Биланс стања 16
9. ЗАПОШЉАВАЊЕ И СТАТУС ЗАПОСЛЕНИХ (АНГАЖОВАНИХ) ЛИЦА 17
   9.1. Запошљавање на одређено вријеме 17
   9.2. Уговори о дјелу 18
10. ЈАВНЕ НАБАВКЕ 19
   10.1. Набавка софтвера за контролу потрошње лијека 20
   10.2. Услуге одржавања софтверских апликација 20
   10.3. Набавка DMS сервера и NAS уређаја 21
11. ОСТАЛО 22
   11.1. Листа есенцијалних лијекова 22
12. КОМЕНТАРИ НА НАЦРТ ИЗВЈЕШТАЈА 24

ПРИЛОЗИ 24

I МИШЉЕЊЕ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Мишљење независног ревизора се даје на основу проведене финансијске ревизије која обухвата ревизију финансијских извјештаја и, у вези с истом, ревизију усклађености активности, финансијских трансакција и информација са релевантним законима и другим прописима.

1. МИШЉЕЊЕ О ФИНАНСИЈСКИМ ИЗВЈЕШТАЈИМА

Мишљење

Извршили смо ревизију финансијских извјештаја Агенције за лијекове и медицинска средства Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Агенција) који обухватају: биланс стања на 31.12.2022. године, преглед прихода, примитака и финансирања по економским категоријама, преглед расхода и издатака из буџета, по економским категоријама, посебне податке о платама и броју запослених, преглед динамике запошљавања, преглед сталних средстава у облику ствари и права, преглед капиталних улагања, преглед дознака из текуће резерве буџета, за годину која завршава на тај дан и анализу извршења буџета – текстуални дио, укључујући и резиме значајних рачуноводствених политика.

Према нашем мишљењу, финансијски извјештаји Агенције приказују истинито и фер, у свим материјалним аспектима, финансијско стање имовине, обавеза и извора средстава на 31.12.2022. године и извршење буџета за годину која се завршава на наведени датум, у складу са прихваћеним оквиром финансијског извјештавања.

Ревизију смо обавили у складу са Законом о ревизији институција Босне и Херцеговине и Међународним стандардима врховних ревизионих институција (ISSAI)[1]. Наше одговорности према тим стандардима су детаљније описане у параграфу *Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја*.

Независни смо од Агенције у складу са етичким захтјевима који су релевантни за нашу ревизију и испунили смо остале етичке одговорности у складу са тим захтјевима.

Вјерујемо да су ревизиони докази које смо прибавили довољни и одговарајући да обезбиједе основ за наше мишљење.

Одговорности руководства за финансијске извјештаје

Руководство Агенције је одговорно за израду и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са прихваћеним оквиром финансијског извјештавања на нивоу институција Босне и Херцеговине тј. Законом о финансирању институција БиХ, Правилником о финансијском извјештавању институција БиХ и Правилником о

[1] Међународни стандарди врховних ревизионих институција (ISSAI) дио су Оквира професионалних објава Међународне организације врховних ревизионих институција – IFPP оквира (INTOSAI Framework of Professional Pronouncements), који чине три нивоа објава: INTOSAI принципи (INTOSAI-P), међународни стандарди врховних ревизионих институција (ISSAI) i INTOSAI смјернице (GUID).

рачуноводству са рачуноводственим политикама и процедурама за кориснике буџета институција БиХ. Ова одговорност подразумијева и креирање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и презентацију финансијских извјештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе услијед преваре или грешке, одговарајућа објелодањивања релевантних информација у напоменама уз финансијске извјештаје, као и одабир и примјену одговарајућих рачуноводствених политика и рачуноводствених процјена, које су разумне у датим околностима.

Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја

Наши циљеви су стећи разумно увјерење о томе да ли су финансијски извјештаји као цјелина сачињени без значајног погрешног приказивања услијед преваре или грешке и издати извјештај независног ревизора који укључује наше мишљење. Разумно увјерење је висок ниво увјерења, али није гаранција да ће ревизија обављена у складу са Међународним стандардима врховних ревизионих институција увијек открити значајно погрешно приказивање када оно постоји.

Погрешни прикази могу настати услијед преваре или грешке и сматрају се значајним ако се разумно може очекивати да, појединачно или збирно, утичу на економске одлуке корисника донијете на основу тих финансијских извјештаја.

Као саставни дио ревизије у складу са Међународним стандардима врховних ревизионих институција, стварамо професионалне процјене и одржавамо професионални скептицизам током ревизије. Ми такође:

- Препознајемо и процјењујемо ризике значајног погрешног приказивања финансијских извјештаја, због преваре или грешке, обликујемо и обављамо ревизионе поступке као реакцију на те ризике и прибављамо ревизионе доказе који су довољни и примјерени да обезбиједе основ за наше мишљење. Ризик неоткривања значајног погрешног приказивања насталог услијед преваре је већи од ризика насталог услијед грешке, јер превара може укључити тајне споразуме, кривотворење, намјерно изостављање, погрешно приказивање или заобилажење интерних контрола.
- Стичемо разумијевање интерних контрола релевантних за ревизију како бисмо обликовали ревизионе поступке који су примјерени у датим околностима, али не и за сврху изражавања мишљења о успјешности интерних контрола.
- Оцјењујемо примјереност коришћених рачуноводствених политика и разумност рачуноводствених процјена и повезаних објава које је створило руководство.
- Оцјењујемо цјелокупну презентацију, структуру и садржај финансијских извјештаја, укључујући и објаве, као и да ли финансијски извјештаји одражавају трансакције и догађаје на којима су засновани на начин којим се постиже фер презентација.

Са руководством комуницирамо у вези са, између осталих питања, планираним дјелокругом и временским распоредом ревизије и важним налазима ревизије, укључујући и оне који се односе на значајне недостатке у интерним контролама који су откривени током наше ревизије.

2. МИШЉЕЊЕ О УСКЛАЂЕНОСТИ

Мишљење

У вези са ревизијом финансијских извјештаја Агенције за 2022. годину, извршили смо и ревизију усклађености активности, финансијских трансакција и информација са релевантним законима и другим прописима.

Према нашем мишљењу, активности, финансијске трансакције и информације Агенције за 2022. годину у складу су, у свим материјалним аспектима, са законима и другим прописима који су дефинисани као критеријуми за дату ревизију.

Основ за мишљење

Ревизију усклађености смо извршили у складу са Законом о ревизији институција Босне и Херцеговине и ISSAI 4000 - Стандард за ревизију усклађености. Наше одговорности према тим стандардима су детаљније описане у параграфу *Одговорности ревизора за ревизију усклађености*.

Независни смо од Агенције у складу са етичким захтјевима који су релевантни за нашу ревизију и испунили смо остале етичке одговорности у складу са тим захтјевима.

Вјерујемо да су ревизиони докази које смо прибавили довољни и одговарајући да обезбиједе основ за наше мишљење.

Скретање пажње[2]

Не изражавајући резерву на мишљење о усклађености, скрећемо пажњу на сљедеће:

- *нису окончане активности на усаглашавању Правилника о унутрашњој организацији са важећим одлукама Савјета министара БиХ (тачка 4. Извјештаја),*
- *недосљедности код примјене Методологије распоређивања запослених унутар платног разреда (тачка 8.1.1. Извјештаја),*
- *запошљавање лица на одређено вријеме без провођења конкурсне процедуре, сходно одредбама Закона о раду у институцијама БиХ, те ангажовање лица по основу уговора о дјелу за послове који се налазе у опису послова радних мјеста утврђених Правилником о унутрашњој организацији (тачка 9. Извјештаја),*
- *недостатке у процесу јавних набавки (тачка 10. Извјештаја),*
- *листа есенцијалних лијекова у Босни и Херцеговини још увијек није усвојена (тачка 11.1. Извјештаја).*

[2] Параграф којим ревизор скреће пажњу корисницима извјештаја на питања која су презентована или објелодањена у информацијама везаним за предмет ревизије, а које су, према ревизоровој професионалној просудби, јако важне за разумијевање таквих информација од стране корисника извјештаја; у ревизионој пракси овај параграф се назива још и 'истицање питања'.

Одговорности руководства за усклађеност

Поред одговорности за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, руководство Агенције је такође одговорно да обезбиједи да су активности, финансијске трансакције и информације у складу са прописима којима су регулисане и потврђује да је током фискалне године обезбиједило намјенско, сврсисходно и законито коришћење расположивих средстава за остваривање утврђених циљева, те економично, ефикасно и ефективно функционисање система финансијског управљања и контроле.

Одговорности ревизора за ревизију усклађености

Поред одговорности да изразимо мишљење о финансијским извјештајима, наша одговорност подразумијева и изражавање мишљења о томе да ли су активности, финансијске трансакције и информације у свим материјалним аспектима, у складу са законима и другим прописима којима су регулисане. Одговорност ревизора укључује обављање процедура, како би прибавили ревизионе доказе о томе да ли се средства користе за одговарајуће намјене и да ли је пословање Агенције, према дефинисаним критеријумима, усклађено са релевантним законима и другим прописима. Процедуре подразумијевају процјену ризика од значајних неусклађености са законима и прописима који регулишу пословање субјекта ревизије. Такође, наша одговорност подразумијева и оцјену финансијског управљања, функције интерне ревизије и система интерних контрола.

Сарајево, 17.7.2023. године

ГЕНЕРАЛНИ РЕВИЗОР

Хрвоје Твртковић, с.р.

ЗАМЈЕНИК ГЕНЕРАЛНОГ РЕВИЗОРА

Нељад Хајтић, с.р.

ЗАМЈЕНИЦА ГЕНЕРАЛНОГ РЕВИЗОРА

Неда Мочевић, с.р.

II ИЗВЈЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ

1. ПРЕДМЕТ И ЦИЉ РЕВИЗИЈЕ

Предмет ревизије су финансијски извјештаји Агенције за 2022. годину и усклађеност активности, финансијских трансакција и информација с релевантним законима и другим прописима.

Циљ је да се изрази мишљење о томе да ли су финансијски извјештаји поуздани и да ли биланси у потпуности одражавају резултате пословања. Такође, циљ ревизије је процијенити примјењује ли руководство институције законе и прописе и да ли користи средства за одговарајуће намјене, те оцијенити финансијско управљање, систем интерних контрола и функцију интерне ревизије.

С обзиром на то да се ревизија обавља испитивањем на бази узорка и да постоје инхерентна ограничења у рачуноводственом систему и систему интерних контрола, поједине материјално значајне грешке могу остати неоткривене.

2. КРИТЕРИЈУМИ КОРИШЋЕНИ У РЕВИЗИЈИ

Канцеларија за ревизију институција Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Канцеларија за ревизију) извршила је ревизију финансијских извјештаја и, у вези с истом, ревизију усклађености. Ревизија финансијских извјештаја и ревизија усклађености подразумијевају процес објективног прикупљања и процјењивања доказа, како би се утврдило да ли су предмети ревизије, тј. финансијски извјештаји, као и активности, финансијске трансакције и информације, усклађени са одговарајућим критеријумима који су садржани у законима и другим прописима. Критеријуми представљају упоредне параметре који се користе како би се дала оцјена предмета ревизије.

За обављање финансијске ревизије коришћени су сљедећи критеријуми:

- Закон о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2022. годину[3]
- Закон о финансирању институција БиХ
  - Правилник о рачуноводству са рачуноводственим политикама и процедурама за кориснике буџета институција БиХ
  - Правилник о финансијском извјештавању институција БиХ
  - Одлуке о привременом финансирању институција БиХ за 2022. годину
- Закон о платама и накнадама у институцијама БиХ и подзаконски акти
- Закон о порезу на доходак и Закон о доприносима (ФБиХ и РС)
- Закон о јавним набавкама и подзаконски акти
- Закон о државној служби у институцијама БиХ и подзаконски акти
- Закон о раду у институцијама БиХ и подзаконски акти
- Закон о управи и подзаконски акти
- Закон о облигационим односима (дио који се односи на уговоре о дјелу)
- Закон о ревизији институција БиХ
- Закон о лијековима и медицинским средствима.

[3] Службени гласник БиХ, број: 42/22

3. ОЦЈЕНА РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРЕПОРУКА ИЗ ПРЕТХОДНИХ ИЗВЈЕШТАЈА

Канцеларија за ревизију је у извјештају о финансијској ревизији Агенције за 2021. годину дала позитивно мишљење на финансијске извјештаје и позитивно мишљење на усклађеност са законима и другим прописима са скретањем пажње на неусклађеност Правилника о унутрашњој организацији са важећим одлукама Савјета министара БиХ, запошљавање лица на одређено вријеме без провођења конкурсне процедуре и ангажовање лица по основу уговора о дјелу за систематизоване послове те листу есенцијалних лијекова у Босни и Херцеговини која још увијек није усвојена.

У Извјештају су дате препоруке у циљу отклањања уочених неправилности, недостатака и слабости. Препоруке из претходног периода чија је реализација била у току нису поновљене, али се њихова реализација континуирано прати у наредном периоду.

Утврдили смо да Агенција у 2022. години од укупно осам претходно датих препорука није реализовала седам препорука док једну препоруке нисмо могли оцијенити.

У наредној табели (Табела 1) приказан је преглед оцјене реализације претходно датих препорука.

Табела 1. Детаљан преглед оцјене реализације претходно датих препорука

Бр. преп.	Препоруке из извјештаја за 2021. годину	Оцјена реализације у 2022. години	Статус
1.	Агенција је дужна да обезбиједи досљедну примјену Методологије за распоређивање запосленог унутар платног разреда.	Агенција ни у 2022. години није обезбиједила досљедну примјену Методологије за распоређивање запосленог унутар платног разреда.	⊗
2.	Агенција треба приликом припреме јавног огласа за пријем државних службеника провјерити и документовати испуњеност услова за примјену релевантних одредби Закона о државној служби у институцијама БиХ, како би се, сходно карактеристикама упражњених позиција за које се расписује јавни оглас, у комуникацији са Агенцијом за државну службу БиХ, одабрао одговарајући поступак за пријем државних службеника сходно закону и подзаконским актима.	У 2022. години није било јавних огласа за пријем државних службеника тако да препоруку није могуће оцијенити.	⏸
3.	Агенција је дужна вршити запошљавање у складу са Законом о раду у институцијама БиХ поштујући принципе законитости и транспарентности.	Агенција је и у 2022. години ангажовала одређени број лица на одређено вријеме без провођења конкурсне процедуре сходно Закону о раду у институцијама БиХ, са прекидима између уговора.	⊗

4.	Препоручујемо Агенцији да ангажовање лица по уговору о дјелу врши искључиво за конкретне послове који нису редовни и систематизовани послови.	Уговори о дјелу су и у 2022. години закључивани за редовне и систематизоване послове.	⊗
5.	Иако гаранција за озбиљност понуде и гаранција за уредно извршење уговора, прописане чланом 61. Закона о јавним набавкама, нису обавезујуће, препоручујемо Агенцији да код значајних набавки и у случајевима дефинисаним Законом, захтијева наведене гаранције у циљу умањења ризика од непрофесионалног понашања понуђача.	Агенција је за одређене набавке захтијевала достављање гаранција за добро извршење уговора, али у појединим набавкама исте нису достављене.	⊗
6.	Агенција у наредном периоду треба посветити значајну пажњу питању изналажења рјешења смањења зависности од добављача који су власници изворног кода софтверских апликација и пружају услуге одржавања софтверских апликација значајних за ефикасно пословање Агенције.	Није разматрано питање на који начин смањити зависност пословања од добављача који су власници изворног кода софтверских апликација и пружају услуге одржавања софтверских апликација.	⊗
Бр. преп.	**Препоруке из претходних извјештаја[4]**	**Оцјена реализације у 2022. години**	**Статус**
1/2020	Агенција је обавезна ускладити Правилник о унутрашњој организацији с Одлуком о принципима за утврђивање унутрашње организације органа управе БиХ и Одлуком о разврставању радних мјеста и критеријумима за опис послова радних мјеста у институцијама БиХ.	Нису окончане активности на усклађивању Правилника о унутрашњој организацији у складу са одлукама Савјета министара БиХ.	⊗
5/2019	С обзиром на значај и важност доношења листе есенцијалних лијекова за ширу друштвену заједницу, сматрамо да о наведеном Агенција треба упознати Савјет министара БиХ (из 2018. и 2019. године и ранијих година).	Листа есенцијалних лијекова у БиХ још увијек није донесена. Приједлог листе есенцијалних лијекова, који је Агенција сачинила крајем 2021. године, није добио сагласност надлежних ентитетских министарстава.	⊗

За означавање статуса препорука у погледу њихове реализације коришћени су сљедећи симболи: ✓ реализоване препоруке, ● препоруке чија је реализација у току, ⊗ нереализоване препоруке, ⏸ препоруке које нису могле бити оцијењене у ревидираном периоду.

Препоруке које нису могле бити оцијењене у овом циклусу ревизије ће бити оцијењене кад се за то стекну услови.

[4] Све препоруке дате у извјештајима о обављеној финансијској ревизији претходних година чија је реализација била у току или нису оцијењене у извјештају за 2021. годину

4. ПРЕПОРУКЕ ЗА 2022. ГОДИНУ (РЕЗИМЕ)

Извјештајем о обављеној ревизији за 2022. годину обухваћено је 11 препорука. Све препоруке су дате због утврђених неусклађености активности, финансијских трансакција и информација с релевантним законима и другим прописима.

Од укупног броја датих препорука, седам препорука се односи на неправилности, недостатке и слабости идентификоване у претходним извјештајима, које нису отклоњене у 2022. години, те су, сходно томе, такве препоруке поновљене у овом извјештају.

У табели која слиједи (Табела 2) приказани су подаци о датим препорукама за 2022. годину (сегмент ревизије, предмет ревизије и статус), а препоруке су детаљно презентоване по процесима у извјештају.

Табела 2. Препоруке за 2022. годину

Бр. преп.	Тачка извјештаја	Ревидирани процес (наслов)	Предмет ревизије		Статус препоруке[5]	
			Финансијски извјештаји	Усклађеност	Нова препорука	Поновљена препорука
1.	5.	Организација и руковођење		●		●
2.	6.	Систем интерних контрола		●	●	
3.	8.1.1.	Бруто плате		●		●
4.	9.1.1.	Запошљавање на одређено вријеме		●		●
5.	9.1.2.	Уговори о дјелу		●		●
6.	10.	Јавне набавке		●	●	
7.				●	●	
8.				●		●
9.				●		●
10.				●	●	
11.	11.1.	Листа есенцијалних лијекова		●		●

[5] Статус подразумијева нову или поновљену препоруку. Нереализоване препоруке из претходног периода су, након утврђеног чињеничног стања, поновљене.

5. ОРГАНИЗАЦИЈА И РУКОВОЂЕЊЕ

Агенција је самостална управна организација са статусом правног лица чије надлежности су утврђене Законом о лијековима и медицинским средствима БиХ[6].

Унутрашња организација и начин рада Агенције утврђени су Правилником о унутрашњој организацији из 2010. године којим су систематизована радна мјеста за 160 извршилаца.

Агенција још увијек није донијела нови правилник о унутрашњој организацији у складу са Одлуком о начелима за утврђивање унутрашње организације органа управе БиХ[7] и Одлуком о разврставању радних мјеста и критеријумима за опис послова радних мјеста у институцијама БиХ.[8] Стручни савјет Агенције је у јануару 2021. године усвојио Приједлог правилника о унутрашњој организацији који је прослијеђен Министарству правде БиХ у марту 2021. године ради прибављања мишљења на описе послова радних мјеста. Поступак усаглашавања описа послова за радна мјеста државних службеника је трајао све до краја априла 2022. године када је Министарство правде БиХ обавијестило Агенцију да описи послова за одређена радна мјеста ни након другог достављања нису правилно састављени те дало упуте Агенцији о даљим поступцима које треба предузети како би могла Приједлог правилника упутити Савјету министара БиХ ради давања сагласности на исти. До краја маја 2023. године Агенција није окончала поступак припреме коначног Приједлога правилника о унутрашњој организацији како би се исти упутио на мишљење осталим надлежним институцијама. Као главни разлог одсуства активности у 2022. години у Агенцији наводе истек мандата руководству Агенције и Стручном савјету у марту 2022. године те именовање вршиоца дужности директора у фебруару 2023. године[9].

> *Агенција није окончала активности на усаглашавању Правилника о унутрашњој организацији са важећим одлукама Савјета министара БиХ.*

Као што смо констатовали и претходне године, одређени број лица је, поред послова радног мјеста на која су распоређени рјешењем о распореду, по налогу директора обављао и друге послове, дијелом због ограниченог запошљавања од стране Савјета министара БиХ, а дијелом и због недостатака важећег Правилника о унутрашњој организацији којим одређени послови нису систематизовани на адекватан начин, а неопходни су за функционисање Агенције (нпр. послови јавних набавки и др.).

ПРЕПОРУКА 1

Агенција је дужна ускладити Правилник о унутрашњој организацији с важећим одлукама Савјета министара БиХ.

Агенцијом руководи директор којег именује Савјет министара БиХ на приједлог Стручног савјета на мандат од четири године. Директору и замјеници директора је истекао мандат у марту 2022. године. Иако је Агенција благовремено обавијестила надлежне институције

[6] Службени гласник БиХ, број 58/08
[7] Службени гласник БиХ, број 30/13
[8] Службени гласник БиХ, бр. 30/13, 67/15 и 51/18
[9] Рјешење СМ број 27/23 од 9.2.2023. године, Службени гласник БиХ, број 13/23

о истеку мандата руководству, Савјет министара БиХ је у фебруару 2023. године именовао вршиоца дужности директора који је ступио на дужност 1. марта 2023. године, а у јуну 2023. године је окончана процедура именовања новог директора и замјеника директора Агенције.

Поред директора, тијела Агенције су Стручни савјет и комисије Агенције.

Стручни савјет је стручно, регулаторно, савјетодавно и контролно тијело Агенције које има седам чланова. Чланове Стручног савјета именује Савјет министара БиХ на приједлог Министарства цивилних послова БиХ с кандидатске листе коју утврде ентитетска министарства здравства и Одјељење за здравство Брчко дистрикта БиХ. Мандат Стручног савјета је четири године, уз могућност реизбора на још један мандат. Чланови Стручног савјета су именовани у марту 2018. године и мандат им је истекао у марту 2022. године. Именовање нових чланова Стручног савјета није било окончано до јуна 2023. године.

Комисије Агенције су: Комисија за лијекове, Комисија за медицинска средства, Комисија за клиничка испитивања, Комисија за фармакопеју и остале комисије за рјешавање посебних питања. Чланове комисија именује директор Агенције, уз претходну сагласност Стручног савјета.

6. СИСТЕМ ИНТЕРНИХ КОНТРОЛА

Агенција је одговорна за креирање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и презентацију финансијских извјештаја и усклађеност пословања са законима и другим прописима.

Финансијско управљање и контрола: Систем финансијског управљања и контроле се имплементира у складу са Законом о финансирању институција БиХ[10], Приручником за финансијско управљање и контролу и Смјерницама за провођење процеса управљања ризицима у институцијама БиХ.

Агенција је претходних година сачинила мапе пословних процеса, утврдила и процијенила ризике те исте у 2022. години ажурирала и унијела у PIFC апликацију[11]. Правила и процедуре којима су регулисани процеси у материјално-финансијском пословању су из претходних година. Агенција посвећује значајну пажњу систему финансијског управљања и контроле те континуирано проводи активности на унапређењу ове области.

Агенција је сачинила и доставила Централној хармонизацијској јединици Министарства финансија и трезора БиХ Годишњи извјештај о систему финансијског управљања и контроле за 2022. годину. Агенција је у наведеном извјештају навела мјере које планира предузети у наредном периоду за даљи развој финансијског управљања и контроле.

[10] Службени гласник БиХ, број 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13

[11] Апликација коју је успоставила Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ за извјештавање о систему финансијског управљања и контроле и интерне ревизије.

Функционисање система интерних контрола

Поступцима ревизије уочили смо слабости у функционисању интерних контрола у Агенцији које се односе на употребу службених возила. Наиме, увидом у налоге о коришћењу појединих службених возила утврдили смо да су за одређене релације наведене веће километраже од уобичајених без образложења, што упућује на могуће ненамјенско коришћење службених возила. Тако на примјер пређена километража на релацији Бања Лука-Сарајево-Бања Лука варира од 400 км до 650 км, Бања Лука-Тузла-Бања Лука од 340 км до 560 км, Сарајево локо 105 км и слично.

ПРЕПОРУКА 2

Агенција треба да обезбиједи уредност евиденција о употреби службених возила и, с тим у вези, у свим случајевима документује разлоге њиховог коришћења.

7. БУЏЕТ АГЕНЦИЈЕ ЗА 2022. ГОДИНУ

Законом о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2022. годину, Агенцији су одобрена средства у укупном износу од 6.682.000КМ (текући издаци 6.183.000 КМ и капитални издаци 499.000 КМ).

Агенција је своје активности до усвајања буџета за 2022. годину финансирала на основу одлука о привременом финансирању за прва два тромјесечја.

Поред средстава одобрених буџетом, Агенцији су крајем године, у складу са Одлуком Савјета министара БиХ[12], одобрена средства текуће резерве у износу од 44.500 КМ за исплату једнократне новчане помоћи запосленима у Агенцији.

Дакле, Агенција је у 2022. години располагала средствима у укупном износу од 6.726.500 КМ. Укупна реализација одобрених средстава износила је 6.213.494 КМ или 92%.

Агенција је током године извршила два преструктурисања расхода буџета у укупном износу од 373.000 КМ која је одобрило Министарство финансија и трезора БиХ[13].

[12] Одлука СМ број 185/22 од 30.12.2022. године

[13] Одлуке МФТ од 5.10. и 10.11.2022. године

7.1. Активности из оквира надлежности

Агенција је сачинила Извјештај о раду и исти доставила Савјету министара на разматрање и усвајање. Програм рада за 2022. годину није усвојен од стране Савјета министара БиХ без образложења.

У Извјештају о раду и Изјави о одговорности за остваривање циљева институције[14] Агенција је навела циљеве утврђене Програмом рада за 2022. годину и проценат извршења истих те образложила разлоге одступања реализованих у односу на планиране циљеве.

У наведеним извјештајима, Агенција истиче проблем кашњења у поступцима обнове дозволе за стављање лијека у промет и регистрације нових лијекова у односу на законом прописане рокове. Наиме, према наводима Агенције, због великог броја предмета и недостатка људских ресурса, постоји значајно кашњење у издавању рјешења, дозвола, контроле лијекова и др. што може имати за посљедицу покретање спорова од стране правних лица због уплаћене накнаде, а неизвршене услуге те разни други ризици у подручју контроле лијекова и стављања истих у промет на тржишту БиХ. Према изјавама Агенције велики број захтјева је за интервентним увозом лијекова и медицинских средстава, чије одобравање није у надлежности Агенције и о чему су упознате надлежне ентитетске институције те Савјет министара БиХ, али без одговора истих.
Представници Агенције истичу да значајан проблем за ефикасно обављање послова и задатака из прописаних надлежности представља недостатак кадра у свим организационим јединицама и неодобравање запошљавања од стране надлежних институција дужи временски период. Такође наводе да мјере које су предузимане с циљем мотивисања запослених и веће продуктивности (нормирање запослених) нису дале жељене резултате.

Напомињемо да се нисмо бавили ревизијом активности из надлежности Агенције јер то није предмет ревизије већ смо се у складу с ревизионим стандардима и законским оквиром искључиво фокусирали на оперативне активности које имају одраза на финансијско пословање (ревидирање остварених прихода и расхода, јавне набавке, унутрашња организација, успостављање и функционисање система интерних контрола и слично).

[14] У складу са чланом 22а (1) Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13) руководство институције уз годишњи извјештај о извршењу буџета институције доставља Изјаву о одговорности за остваривање циљева институције.

8. ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ

Агенција је сачинила Годишњи финансијски извјештај за 2022. годину и доставила га надлежним органима и институцијама у складу са важећим прописима и у утврђеном року.

Анализом биљешки уз финансијске извјештаје констатовано је да су исте сачињене у складу са Правилником о финансијском извјештавању институција БиХ[15] и Инструкцијом Министарства финансија и трезора БиХ за сачињавање годишњег извјештаја[16].

8.1. Преглед расхода и издатака из буџета

У прегледу расхода и издатака по економским категоријама-збирно, у периоду од 1.1. до 31.12.2022. године, укупно остварени расходи исказани су у износу од 6.213.494 КМ, што је за 513.006 КМ мање у односу на расходе одобрене буџетом за 2022. годину.

Вриједносно значајни расходи из буџета односе се на: бруто плате (2.613.608 КМ), накнаде трошкова запослених (393.834 КМ), издатке за енергију и комуналне услуге (179.887 КМ), набавку материјала (328.911 КМ), издатке за текуће одржавање (842.838 КМ), трошкове закупа простора и опреме (602.847 КМ), издатке за употребу возила (65.393 КМ), уговорене услуге (289.857 КМ) те набавку опреме (620.193 КМ) и набавку сталних средства у облику права (121.041 КМ).

Преглед расхода и издатака из буџета приказан је у Табели I у прилогу Извјештаја.

8.1.1. Бруто плате

Бруто плате и накнаде из плата на 31.12.2022. године исказане су у износу 2.613.608 КМ, од чега нето плате и накнаде износе 1.585.947 КМ, а порези и доприноси 1.027.661 КМ. У односу на претходну годину бруто плате и накнаде су веће за 175.179 КМ. Разлог повећања су измјене и допуне Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине[17] и измјена Одлуке о висини основице за обрачун плате запосленима у институцијама Босне и Херцеговине за 2022. годину[18], те примјене Методологије распоређивања запослених унутар платног разреда[19]. Просјечан број запослених у 2022. години за који су исплаћене бруто плате у Агенцији био је 93.

Распоређивање запослених унутар платних разреда: Агенција је у 2022. години по основу Методологије за распоређивање запосленог унутар платних разреда у виши платни разред распоредила укупно 42 запослена. Шест запослених је напредовало у

[15] Службени гласник БиХ, број 25/15 и 91/17
[16] Инструкција за сачињавање годишњег извјештаја о извршењу Буџета буџетских корисника за период 01.01.-31.12.2022. године, број 05-16-2-134-1/23 од 04.01.2023. године
[17] Службени гласник БиХ, бр. 50/08, 35/09, 75/09, 12/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 и 59/22
[18] Службени гласник БиХ, број 23/22
[19] Службени гласник БиХ, бр. 6/12 и 76/20

четврти платни разред, 29 запослених је напредовало у трећи платни разред, а остали су напредовали у други односно први платни разред. Напредовање је вршено на основу оцјењивања запосленика и државних службеника те стицања стручног звања запослених.

Тестирањем на бази узорка смо утврдили да су за седам запослених донесена рјешења за напредовање у сљедећи платни разред иако нису били испуњени услови за исто, сходно одредбама наведене Методологије. Наиме, за шест лица смо утврдили да су напредовала на основу оцјена за 2020. и 2021. годину иако су иста лица у том периоду имала унапређења на радно мјесто са вишим коефицијентом. Код једног запосленог је 2020. година узета у обзир приликом напредовања и у 2021. и у 2022. години.
Чланом 6. став (1а) Методологије прописано је да запослени напредује у виши унутрашњи платни разред у случају када у посљедње двије оцијењене календарске године, добија у континуитету оцјену „нарочито успјешан“ или када у посљедње четири оцијењене календарске године, добија у континуитету најмање оцјену „успјешан“, за рад на радном мјесту на које је тренутно распоређен или за рад на радним мјестима истог ранга у односу на тренутно радно мјесто. У складу са наведеним, Агенција је требала као основ за напредовање у сљедећи платни разред узети само у обзир оцјене за рад на радном мјесту за које има важеће рјешење о распореду и од момента доношења рјешења. Истим чланом Методологије став (8) дефинисано је да запослени по једном основу напредује у виши платни разред и по том основу више не може напредовати.

Агенција нема интерну евиденцију напредовања унутар платних разреда у складу са Методологијом, што би било корисно у циљу обезбјеђења досљедне примјене исте.

ПРЕПОРУКА 3

Агенција је дужна да обезбиједи досљедну примјену Методологије за распоређивање запосленог унутар платног разреда.

8.2. Преглед прихода и примитака

Укупно остварени приходи и примици по економским категоријама у периоду од 01.01. до 31.12.2022. године, исказани су у износу од 10.197.050 КМ, што је за 727.050 КМ више у односу на приходе и примитке планиране буџетом за 2022. годину.

Према структури, остварени приходи се односе на приходе од административних такси (286.580 КМ), приходи од посебних накнада (9.733.236 КМ), остали непланирани приходи (151.345 КМ) и приходи од новчаних казни (17.500 КМ).

Финансијски значајнији износи прихода од посебних накнада односе се на приходе од накнада за издавање, обнову и измјену дозволе за стављање лијека у промет (5.644.735 КМ), приходе од контроле квалитета лијека (1.889.495 КМ), приходе од уписа, измјене и обнове уписа медицинских средстава у регистар медицинских средстава (1.423.395 КМ), приходе од издавања сагласности, односно дозволе за увоз-извоз лијекова и медицинских средстава (364.660 КМ) те приходе од накнада за поступак пријаве и издавања дозволе за клиничко испитивање лијека (211.020 КМ).

Агенција је у току 2022. године путем јавне лицитације извршила продају једног службеног возила те на овај начин остварила примитак од продаје сталних средства у износу од 8.388 КМ.

Агенција у складу са одредбама Закона о лијековима и медицинским средствима[20] и Закона о административним таксама[21] наплаћује приходе, а Правилником о висини и начину плаћања трошкова за обављање послова Агенције[22] дефинисана је висина накнаде за сваку врсту прихода. Такође, Законом о лијековима и медицинским средствима прописане су прекршајне одредбе и новчане казне за утврђене прекршаје, што је у надлежности Инспектората Агенције.
Агенција има успостављене одговарајуће ванбилансне евиденције о уплаћеним приходима по врсти прихода и уплатиоцима прихода (Пословни информациони систем и апликација Ready) те мјесечно врши усаглашавање остварених прихода према овим евиденцијама са подацима о извршеним уплатама у Главној књизи. Од новембра 2021. године се усаглашавање наплаћених и евидентираних прихода у Главној књизи са подацима у Пословном информационом систему врши путем веб-сервиса Министарства финансија и трезора БиХ на основу Споразума о сарадњи и размјени информација између Министарства финансија и трезора БиХ и Агенције.

Агенција поврате уплаћених накнада, када за то постоје оправдани разлози и уколико се исти врше у истој години у којој су и уплаћене накнаде, евидентира умањењем позиције прихода, док поврате који се врше у наредној години за накнаде уплаћене у текућој години, евидентира Министарство финансија и трезора БиХ корекцијом конта вишка прихода над расходима у Главној књизи на шифри Трезор.

Преглед прихода и примитака приказан је у Табели III у прилогу Извјештаја.

8.3. Биланс стања

У билансу стања на 31.12.2022. године исказана су укупна средства у износу од 1.204.839 КМ. Укупне обавезе са изворима средстава исказане су у износу од 2.751.885 КМ.

Значајне ставке биланса стања односе се на неотписану вриједност сталних средстава (1.185.634 КМ), обавезе према добављачима (641.311 КМ), краткорочна разграничења (612.289 КМ) која се односе на закључене уговоре о набавци сталних средстава чија реализација ће бити у 2023. години те обавезе према запосленима за бруто плате и накнаде из децембра 2022. године (312.650 КМ).

У оквиру потраживања евидентирана су сумњива и спорна потраживања која на 31.12.2022. године износе 168.970 КМ, а односе се на потраживања од правних субјеката (велепродајника лијекова) из ранијег периода за које се воде поступци код судова БиХ и у којим Агенцију заступа Правобранилаштво БиХ. С обзиром на то да се ради о потраживањима из претходних година, сходно рачуноводственим правилима, иста су

[20] Службени гласник БиХ, број 58/08

[21] Службени гласник БиХ, бр.: 16/02,19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 и 98/12

[22] Службени гласник БиХ, број 70/09

евидентирана и као исправка вриједности потраживања тако да немају утицаја на биланс стања. У 2022. години су потраживања по овом основу наплаћена у износу од 124.345 КМ. Ради се уплати главног дуга од стране туженог правног лица по основу судских пресуда, док још увијек исто није измирило обавезе по основу затезних камата.

У главној књизи, на 31.12.2022. године, исказано је стање залиха материјала 829.247 КМ (углавном лабораторијски материјал), ситног инвентара на залихама 4.696 КМ и ситног инвентара у употреби 153.613 КМ те исте вриједности исправке вриједности залиха тако да залихе немају утицаја на биланс стања. За евидентирање и управљање залихама Агенција користи Пословни информациони систем (ПИС).

Биланс стања приказан је у Табели II у прилогу Извјештаја.

9. ЗАПОШЉАВАЊЕ И СТАТУС ЗАПОСЛЕНИХ (АНГАЖОВАНИХ) ЛИЦА

Законом о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2022. годину Агенцији је одобрено 103 запослених. На 31.12.2022. године, Агенција је имала 91 запослено лице (два именована лица, три лица на одређено и 86 на неодређено вријеме).
Четири лица су у току године прекинула радни однос по основу стицања услова за одлазак у пензију и споразумног раскида уговора о раду.

Надаље наводимо налазе у сегменту запошљавања (ангажмана лица) током 2022. године који се односе на запошљавање на одређено вријеме и на ангажмане по основу уговора о дјелу.

9.1. Запошљавање на одређено вријеме

Као и претходне године, Агенција је током 2022. године три лица ангажовала на одређено вријеме без провођења конкурсне процедуре. Ради се о пословима референта специјалисте за информатичке послове, референта специјалисте за клиничка испитивања и техничког секретара директора. Уговори о раду са наведеним лицима су закључивани на период од три мјесеца уз повремене прекиде између ангажмана од минимално пет дана.

Чланом 9. став (1) тачка ц) Закона о раду у институцијама БиХ[23] прописано је да послодавац може без провођења конкурсне процедуре извршити пријем у радни однос запосленика на одређено вријеме до три мјесеца, када због хитности обављања посла, изненадног повећања обима посла и изненадног одсуства запосленика није могуће правовремено провести јавни оглас. Такође, чланом 16. став (3) истог Закона предвиђено је да за обављање ванредних, привремених или повремених послова или послова чији се обим привремено и непредвиђено повећао, а који нису трајнијега карактера, као и ради замјене дуже вријеме одсутног запосленика, може закључити уговор о раду на одређено вријеме док трају

> *Агенција је и у 2022. години вршила пријем запосленика на одређено вријеме до три мјесеца без провођења конкурсне процедуре.*

[23] Службени гласник БиХ, бр.: 26/04, 7/05, 48/05, 50/08, 60/10, 32/13, 93/17 и 59/22

потребе за обављањем тих послова, односно до повратка одсутног запосленика, а најдуже двије године.

С обзиром на то да се ангажовање лица на овај начин врши већ дужи временски период, нисмо се увјерили да је исто извршено због хитности и непредвиђеног повећања посла. Сматрамо да запошљавање путем уговора о раду на одређено вријеме без проведене конкурсне процедуре представља незаконит и нетранспарентан начин запошљавања.

Ангажовање лица на одређено вријеме на наведени начин Агенција образлаже потребом посла те ограничењима у запошљавању које је наметнуо Савјет министара БиХ. Агенција је током 2021. и 2022. године упућивала захтјеве Савјету министара БиХ за занављање радних мјеста до броја одобреног Законом о буџету, али није добила одговор нити сагласност. Крајем 2022. године, након што је Рјешењем Управног инспектората Министарства правде БиХ од 21.11.2022. године наложено Агенцији за државну службу БиХ да, приликом разматрања испуњености услова за расписивање јавних и интерних огласа за попуњавање радних мјеста државних службеника, односно за екстерни и интерни премјештај државних службеника, цијени искључиво одредбе Закона о државној служби у институцијама БиХ, Закона о буџету институција БиХ и релевантних подзаконских аката, Агенција је покренула конкурсне процедуре пријема запосленика и државних службеника које су окончане у 2023. години.

ПРЕПОРУКА 4

Агенција је дужна вршити запошљавање у складу са Законом о раду у институцијама БиХ поштујући принципе законитости и транспарентности.

9.2. Уговори о дјелу

Агенција је током 2022. године ангажовала укупно 11 лица по основу уговора о дјелу за што је плаћено укупно 32.331 КМ нето накнада. У односу на претходну годину укупни нето издаци су већи за 11.435 КМ. Од укупног броја ангажованих по овом основу пет лица је обављало уговорене послове у континуитету скоро сваки мјесец током године за што су исплаћене нето накнаде од 24.658 КМ. Ради се о пословима одржавања чистоће у контролној лабораторији у Сарајеву те обављање послова у Сектору за оцјену фармацеутског квалитета лијека на пословима евалуације документације и Сектору за евалуацију документације и подршку лабораторије као и на пословима рутинског лабораторијског рада.

Један запосленик који је током године стекао услове за пензионисање, ангажован је путем уговора о дјелу у трајању од пет мјесеци на пословима физичког и техничког дневног надзора у објекту Агенције за што је исплаћена укупна нето накнада у износу од 2.800 КМ. Остали ангажмани путем уговора о дјелу се односе на повремене послове, а везани су за испитивање и контролу лијекова те оперативно-техничке послове. Већина послова за чије обављање су ангажована лица на основу уговора о дјелу су систематизовани и редовни послови из надлежности Агенције.

Ангажовање лица на основу уговора о дјелу вршено је за редовне и систематизоване послове.

Агенција овакав начин ангажовања лица образлаже потребом посла из надлежности Агенције као и неодобреног запошљавања од стране надлежних институција, као што је већ наведено у тачки 9.1.

Према Закону о облигационим односима[24] уговор о дјелу се потписује са физичким лицем за конкретан посао који представља „заокружену“ цјелину, те стога предмет уговора о дјелу не могу бити послови који се обављају у континуитету нити послови систематизованих радних мјеста.
Сматрамо да је пракса ангажовања лица по основу уговора о дјелу за обављање редовних послова незаконита и нетранспарентна за јавни сектор те да је овакав ангажман прихватљив у изузетним случајевима и то за конкретне послове који се јављају повремено сходно законским прописима који регулишу област облигационих односа.

ПРЕПОРУКА 5

Препоручујемо Агенцији да у складу са законским прописима који регулишу подручје облигационих односа уговоре о дјелу закључује у изнимним и оправданим случајевима, и то за конкретне послове који се јављају повремено.

10. ЈАВНЕ НАБАВКЕ

Агенција је у фебруару донијела план набавки за 2022. годину који је током године десет пута мијењан и допуњаван због чињенице да је прву половину године било на снази привремено финансирање и да је Закон о буџету ступио на снагу тек 1. јула 2022. године те због преструктурисања расхода у току године.

Према презентованим подацима, Агенција је у 2022. години провела 43 поступка јавних набавки. Од наведеног броја, Агенција је провела 17 отворених поступака у вриједности од 1.715.048 КМ, 19 конкурентских поступака у вриједности од 277.181 КМ, седам преговарачких поступака без објаве обавјештења у вриједности од 310.437 КМ. Агенција је путем директног споразума извршила набавке у вриједности 138.465 КМ.
Након претходно проведених поступака, укупна вриједност закључених уговора (оквирних споразума) износила је 2.411.129 КМ (1.807.525 КМ из текућих издатака и 633.604 КМ из капиталних издатака). Сви наведени износи су без ПДВ-а.

Општи недостаци уочени током ревизије процеса јавних набавки односе се на:

Агенција је у процедурама набавки горива (158.000 КМ), службеног возила (34.180 КМ), компјутерског материјала (10.958 КМ), радова на текућем одржавању контролне лабораторије (10.694 КМ – лот 1 и 10.547 КМ – лот 2) тендерском документацијом предвидјела достављање гаранција за добро извршење посла које добављачи нису доставили по закључењу уговора. Реализација уговора је упркос тој чињеници извршена иако је тендерском документацијом дефинисано да ће се у том случају уговор сматрати ништавним. Такође, за набавку горива нису закључени појединачни уговори након оквирног споразума како је предвиђено тендерском документацијом.

[24] Уговором о дјелу посленик (предузимач, извођач радова) обавезује се обавити одређени посао, као што је израда или поправак неке ствари или извршење неког физичког или интелектуалног рада и сл., а наручилац се обавезује да му за то плати накнаду (члан 600).

ПРЕПОРУКА 6

Агенција је дужна поступати у складу са захтјевима траженим у тендерској документацији, односно тражити од добављача да достави банкарску гаранцију за добро извршење уговора уколико је исто предвиђено тендерском документацијом.

У наставку текста наводимо недостатке утврђене код појединачних поступака набавки.

10.1. Набавка софтвера за контролу потрошње лијека

Набавка софтвера за контролу потрошње лијека је проведена отвореним поступком процијењене вриједности 46.154 КМ. Критеријум за додјелу уговора била је најнижа цијена технички задовољавајуће понуде. Тендерску документацију са портала е-набавки преузела су 22 понуђача од којих је у предвиђеном року само један доставио понуду у висини процијењене вриједности и са којим је закључен уговор о набавци.
Увидом у тендерску документацију установљено је да је тражена референца са регулаторним тијелима задуженим за област лијекова у земљама окружења, а као доказ за референцу наведена је потврда од најмање три регулаторне агенције о успјешно завршеним пројектима исте или сродне тематике. Овако постављене услове Агенција образлаже на начин да земље окружења имају слично законодавство када је у питању област контроле цијена те њиховим искуствима у имплементацији предметних софтвера. Нису нам презентовани докази о истраживању тржишта које потврђује постојање више понуђача који задовољавају споменути услов па сходно томе нисмо у могућности потврдити да је обезбијеђена активна конкуренција у конкретној набавци.

ПРЕПОРУКА 7

Агенција је обавезна, прије покретања поступка набавке, провести и документовати истраживање тржишта које потврђује постојање више потенцијалних понуђача који задовољавају услове за учешће у поступку јавне набавке.

10.2. Услуге одржавања софтверских апликација

Агенција је набавке услуга одржавања софтверских апликација Ready[25], ePortal[26] и NeeS[27] те Пословног информационог система (ПИС) провела путем преговарачких поступака без објаве обавјештења. Будући да Агенција не посједује изворни код за апликације, позиви су упућени јединим овлашћеним пружаоцима услуга јер није могуће остварити конкуренцију понуђача. У поступку преговарања за услуге одржавања софтверских апликације Redy, ePortal и Nees није умањена иницијална цијена понуде која је износила

[25] Софтверска апликација за праћење животног циклуса лијека и пратећу документацију

[26] Софтверска апликација за подношење захтјева за давање/обнову/измјену дозволе за стављање лијека у промет и контролу квалитета сваке увезене серије и посебну контролу

[27] Софтверска апликација за валидацију електронске регистрације лијекова за хуману употребу

колико и процијењена вриједност (Redy – 42.000 КМ, ePortal и NeeS – 119.775 КМ), али је понуђач пристао на имплементацију додатних функционалности софтверских апликација у склопу понуде. Код поступка услуга одржавања Пословног информационог система коначна понуда (69.900 КМ) је била у нешто мањем износу у односу на почетну понуду и према Записнику о обављеним преговорима понуђач је пристао на имплементацију нових функционалности у склопу редовног одржавања.

Агенција располаже информационим системом који је у значајној мјери специфичан за дјелатност Агенције. Пошто Агенција не посједује изворни код за наведене апликације, поред тога што није у могућности остварити конкуренцију на тржишту у циљу добијања повољније цијене одржавања, присутна је и велика зависност од добављача у чијем је власништву изворни код апликација. За потребе Агенције, урађене су екстерне анализе економичности и ефикасности изнајмљивања одређених софтвера који су у употреби у Агенцији. Резултати анализа се своде на то да се постиже већа економичност уколико се користе екстернализоване услуге, највећим дијелом због алтернативних опција трошкова улагања у рјешења, непостојања стручњака за програмирање у Агенцији те расположивости већег броја стручњака за подршку.
Узимајући у обзир све наведено, напомињемо да Агенција не треба занемарити високу зависност од добављача што може имати велики утицај на континуитет пословања, посебно у случајевима када уговорни орган не може правовремено обезбиједити финансијска средства или немогућност добављача да понуди, односно пружи тражену услугу.

Агенција у наведеним поступцима набавке није захтијевала достављање гаранција за уредно извршење уговора.

ПРЕПОРУКА 8

Агенција у наредном периоду треба посвети значајну пажњу питању изналажења рјешења смањења зависности од добављача који су власници изворног кода софтверских апликација и пружају услуге одржавања софтверских апликација значајних за ефикасно пословање Агенције.

ПРЕПОРУКА 9

Препоручујемо Агенцији да код овако значајних набавки с посебном пажњом размотри питање достављања гаранције за уредно извршење уговора у циљу умањења ризика од непрофесионалног понашања понуђача.

10.3. Набавка DMS сервера и NAS уређаја

Агенција је провела набавку DMS сервера[28] и NAS уређаја[29] у 2022. години (117.947 КМ) иако је према Извјештају о анализи економичности и ефикасности изнајмљивања дата центра из 2019. године исплативије изнајмљивати сервер него куповати опрему. Агенција

[28] Сервер за систем управљања документима
[29] Уређај за складиштење заштитне копије података

претходно образлаже на начин да disaster ricovery локација у Агенцији постаје недовољна, те у случају раскида уговора са пружаоцем услуге изнајмљеног дата центра постоји могућност обустављања рада институције. Исто је представљено као ризик који директно утиче на обављање основне дјелатности Агенције у случају пада тендера или неког другог разлога раскида уговора. Наведено указује на чињеницу да претходно урађена анализа није свеобухватна те је потребан стратешки приступ развоју информационог система Агенције. Агенција има јавно доступну Стратегију развоја Информационог система на својој веб-страници. Предметна стратегија поред тога што није ажурирана одређени временски период такође нема назначен датум креирања односно доношења нити временски оквир реализације.

ПРЕПОРУКА 10

Агенција треба редовно ажурирати стратешка документа везана за развој информационог система Агенције са дефинисаним временским оквиром реализације активности у циљу ефикаснијег и економичнијег коришћења ресурса.

11. ОСТАЛО

11.1. Листа есенцијалних лијекова

Законом о лијековима и медицинским средствима је прописан поступак утврђивања листе есенцијалних лијекова у БиХ[30]. Према овом Закону, Комисија за лијекове припрема те предлаже Стручном савјету Агенције листу есенцијалних лијекова, а Стручни савјет, уз претходно прибављену сагласност надлежних министарстава ентитета и Одјељења за здравство Брчко дистрикта, приједлог доставља на усвајање Савјету министара БиХ. Савјет министара БиХ најмање сваке двије године утврђује листу есенцијалних лијекова у БиХ, у складу са чланом 83. Закона о лијековима и медицинским средствима.

Од доношења поменутог Закона, Савјет министара БиХ никада није утврдио листу есенцијалних лијекова иако је Агенција достављала своје приједлоге и ургенције. Посљедњи приједлог есенцијалне листе, који је Стручни савјет усвојио крајем 2021. године, након сугестија Министарства финансија и трезора БиХ, датих у јуну 2022. године, да је неопходно сачинити процјену фискалног утицаја предметне одлуке на буџете у Босни и Херцеговини, Агенција је упутила захтјев надлежним ентитетским министарствима финансија и Владе Брчко дистрикта за достављање фискалне процјене учинка предметне одлуке на буџете тих нивоа власти. Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске је у марту 2023. године доставило захтјев да се приједлог листе есенцијалних лијекова, на коју је почетком 2022. године дало сагласност, повуче из процедуре утврђивања и поново достави овом Министарству на усаглашавање. Као разлог повлачења предложене листе наведено је усвајање нових законских и

Листа есенцијалних лијекова још увијек није усвојена.

[30] Лијекови са листе есенцијалних лијекова у БиХ представљају минимум лијекова који се прописују и издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања, као и минимум лијекова у болничкој здравственој заштити.

подзаконских аката из области здравствене заштите и осигурања у Републици Српској током 2022. године. Надлежне институције Брчко дистрикта су доставиле фискалну процјену учинка и сагласност на предложену листу, док надлежне институције Федерације Босне и Херцеговине нису доставиле фискалну процјену учинка. Због наведеног, те различитог тумачења есенцијалне листе као појма, Стручни савјет је на сједници, одржаној 16.03.2023. године, донио закључак о повлачењу приједлога листе есенцијалних лијекова из даље процедуре.

Усвајање листе есенцијалних лијекова, поред законске обавезе, има и велику важност за цјелокупан здравствени и социјални систем у Босни и Херцеговини. Посљедица неусвајања наведеног акта је неједнака доступност грађанима БиХ минимума лијекова који се прописују на терет средстава обавезног здравственог осигурања, као и минимум лијекова у болничко-здравственој заштити.

ПРЕПОРУКА 11

Потребно је што прије приступити изради новог приједлога листе есенцијалних лијекова уважавајући досадашња искуства и сугестије надлежних институција како би Савјет министара БиХ коначно донио листу есенцијалних лијекова сходно законским одредбама.

12. КОМЕНТАРИ НА НАЦРТ ИЗВЈЕШТАЈА

Агенција је у остављеном року доставила коментаре на Нацрт извјештаја о обављеној финансијској ревизији за 2022. годину. У достављеним коментарима који односе се на тачку 11.1. Листа есенцијалних лијекова Агенција је презентовала информације о активностима које су предузимане на доношењу Листе есенцијалних лијекова ранијих година и у току 2022. године па до датума сачињавања Извјештаја о ревизији, а које су већ биле садржане у Нацрту извјештаја. Будући да нису достављени нови докази нити презентоване нове чињенице који тиму за ревизији нису биле познате током сачињавања извјештаја, текст овог Извјештаја, изузимајући мање корекције техничке природе, у односу на Нацрт извјештаја о обављеној финансијској ревизији за 2022. годину је непромијењен.

Ревизију у Агенцији за 2022. годину обавили су: Наташа Авдаловић – виши ревизор за финансијску ревизију (вођа тима), Аниса Јусић – самостални ревизор за финансијску ревизију (члан тима), Ана Рајић – помоћни ревизор за финансијску ревизију (члан тима), Невена Буђо – млађи ревизор за финансијску ревизију (члан тима) и Нерман Велић – ИТ ревизор (члан тима).

Контролу квалитета Нацрта извјештаја провело је Одјељење за развој, методологију и контролу квалитета финансијске ревизије. Одјељењем је руководио Нецад Хајтић, који је у међувремену преузео функцију замјеника генералног ревизора Канцеларије за ревизију институција БиХ.

Вођа тима за финансијску ревизију	**Руководилац Одјељења за финансијску ревизију**
Наташа Авдаловић, с.р.	Миро Галић, с.р.

Број: 02-16-1-930/23

Прилози

Табела I - Преглед расхода буџета за 2022. годину
Табела II - Биланс стања на 31.12.2022. године
Табела III – Преглед прихода и примитака у 2022. години

Изјава о одговорностима руководства

Преглед расхода буџета за 2022. годину

АГЕНЦИЈА ЗА ЛИЈЕКОВЕ И МЕДИЦИНСКА СРЕДСТВА БиХ

Табела I

Опис	Одобрени буџет	Усклађива-ња буџета	Укупни буџет	Извршење буџета	Проценат (5/4*100)
1	2	3	4 (2+3)	5	6
1. Текући издаци	**6.183.000**	**-254.500**	**5.928.500**	**5.472.260**	**92**
Бруто плате и накнаде	2.975.000	-295.000	2.680.000	2.613.608	**98**
Накнаде трошкова запослених	406.000	19.500	425.500	393.834	**93**
Путни трошкови	96.000	10.000	106.000	90.187	**85**
Издаци телефонских и поштанских услуга	128.000	-20.000	108.000	90.834	**84**
Издаци за енергију и комуналне услуге	206.000	0	206.000	179.887	**87**
Набавка материјала	400.000	0	400.000	328.911	**82**
Издаци за услуге превоза и горива	63.000	-10.000	53.000	34.850	**66**
Унајмљивање имовине и опреме	579.000	44.000	623.000	602.847	**97**
Издаци за текуће одржавање	928.000	-13.000	915.000	842.838	**92**
Издаци за осигурање	8.000	0	8.000	4.606	**58**
Уговорене и друге посебне услуге	394.000	10.000	404.000	289.857	**72**
2. Капитални издаци	**499.000**	**299.000**	**798.000**	**741.234**	**93**
Набавка земљишта	0	0	0	0	
Набавка грађевина	0	0	0	0	
Набавка опреме	467.000	207.000	674.000	620.193	**92**
Набавка осталих сталних средстава	32.000	92.000	124.000	121.041	**98**
Реконструкција и инвестиционо одржавање	0	0	0	0	
3. Текући грантови					
4. Буџет-непосредна потрошња (1+2+3)	**6.682.000**	**44.500**	**6.726.500**	**6.213.494**	**92**
5. Вишегодишња капитална улагања	**0**	**0**	**0**	**0**	
	0	0	0	0	
6. Новчане донације	**0**	**0**	**0**	**0**	
	0	0	0	0	
7. Програми посебне намјене	**0**	**0**	**0**	**0**	
	0	0	0	0	
8. Укупно (4+5+6+7)	**6.682.000**	**44.500**	**6.726.500**	**6.213.494**	**92**

НАПОМЕНА: Колона 2. Усклађивања буџета: Агенција је извршила два преструктурисања расхода буџета (прво у износу од 299.000 КМ и друго у износу од 74.000 КМ). Одлуком о одобравању средстава текуће резерве за исплату једнократне новчане помоћи запосленима у институцијама Босне и Херцеговине, СМ број 185/22 од 30.12.2022. године, Агенцији је извршена алокација средстава из текуће резерве у износу од 44.500 КМ. На овај начин укупан кориговани буџет са којим је Агенција могла располагати у току 2022. године износи 6.726.500 КМ.

Руководство је Преглед расхода буџета по економским категоријама одобрило 28.02.2023. године.

ЗАМЈЕНИЦА ДИРЕКТОРА:

мр мед. сц. Динка Муховић, др мед. спец.

Биланс стања на 31.12.2022. године

АГЕНЦИЈА ЗА ЛИЈЕКОВЕ И МЕДИЦИНСКА СРЕДСТВА БиХ

Табела II

Опис	31.12.2022.	31.12.2021.	Проценат (2/3*100)
1	2	3	4
1.Готовина, крат.потраживања, разграничења и залихе	**19.205**	**48.992**	**39**
Новчана средства	0	0	
Краткорочна потраживања	1.708	6.565	**26**
Краткорочни пласмани	0	0	
Интерни финансијски односи	0	0	
Залихе	0	0	
Краткорочна разграничења	17.498	42.427	**41**
2. Стална средства	**1.185.634**	**1.430.222**	**83**
Стална средства	6.387.065	6.289.259	**102**
Исправка вриједности	5.201.431	4.859.036	**107**
Неотписана вриједност сталних средстава	1.185.634	1.430.222	**83**
Дугорочни пласмани	0	0	
Дугорочна разграничења	0	0	
УКУПНО АКТИВА (1+2)	**1.204.839**	**1.479.214**	**81**

3. Краткорочне обавезе и разграничења	**1.566.251**	**621.537**	**252**
Краткорочне текуће обавезе	641.311	383.644	**167**
Краткорочни кредити и зајмови	0	0	
Обавезе према запосленима	312.650	237.711	**132**
Интерни финансијски односи	0	0	
Краткорочна разграничења	612.289	182	**336.441**
4. Дугорочне обавезе и разграничења	**0**	**0**	
Дугорочни кредити и зајмови	0	0	
Остале дугорочне обавезе	0	0	
Дугорочна разграничења	0	0	
5. Извори средстава	**1.185.634**	**1.430.222**	**83**
Извори средстава	1.185.634	1.430.222	**83**
Остали извори средстава	0	0	
Нераспоређени вишак прихода/расхода	0	0	

УКУПНО ПАСИВА (3+4+5)	**2.751.885**	**2.051.759**	**134**

Напомена: Правилником о финансијском извјештавању институција Босне и Херцеговине, чл.10. став 4., напоменуто је да биланс стања буџетских корисника **неће бити уравнотежен** (актива једнака пасиви) због програмски успостављеног система Главне књиге, док ће биланс стања који ради Министарство финансија и трезора на нивоу Буџета институција Босне и Херцеговине за текућу годину бити уравнотежен

Руководство је Биланс стања одобрило 28.02.2023. године

ЗАМЈЕНИЦА ДИРЕКТОРА:

мр мед. сц. Динка Муховић, др мед. спец

Преглед прихода и примитака у 2022. години

АГЕНЦИЈА ЗА ЛИЈЕКОВЕ И МЕДИЦИНСКА СРЕДСТВА БиХ

Табела III

Опис	Планирани износ	Измјене и допуне	Укупно планирани износ	Остварени износ	Проценат (5/4*100)
1	2	3	4 (2+3)	5	6
1. Непорески приходи	**9.470.000**	**0**	**9.470.000**	**10.188.662**	**108**
Приходи од предузетничких активности и имовине и приходи од позитивних курсних разлика	0	0	0	0	
Накнаде и таксе и приходи од пружања јавних услуга	9.445.000	0	9.445.000	10.171.162	**108**
Новчане казне (непореске природе)	25.000	0	25.000	17.500	**70**
2. Текући трансфери и донације	**0**	**0**	**0**	**0**	
Примљени текући трансфери од иностраних влада и међународних организација - донације из иностранства	0	0	0	0	
Примљени текући трансфери од осталих нивоа власти	0	0	0	0	
Домаће донације	0	0	0	0	
3. Капитални примици	**0**	**0**	**0**	**8.388**	
Капитални примици од продаје сталних средстава	0	0	0	8.388	
Примици од финансијске имовине	0	0	0	0	
Примици од дугорочног задуживања	0	0	0	0	
Примици од краткорочног задуживања	0	0	0	0	
4. Укупни приходи и примици (1+2+3)	**9.470.000**	**0**	**9.470.000**	**10.197.050**	**108**

Руководство је Преглед прихода и примитака по економским категоријама одобрило 28.02.2023. године

ЗАМЈЕНИЦА ДИРЕКТОРА:

мр мед. сц. Динка Муховић, др мед. спец.

Изјава о одговорностима руководства

Међународни стандард врховних ревизионих институција (ISSAI 2580) предвиђа да ревизор треба да добије одговарајућу изјаву од руководства институције као доказ да руководство признаје своју одговорност за објективно приказивање финансијских извјештаја сагласно мјеродавном оквиру финансијског извјештавања, те да је одобрило финансијске извјештаје.

Руководство **Агенције за лијекове и медицинска средства БиХ** (у даљем тексту: Агенција) дужно је да обезбиједи да финансијски извјештаји за 2022. годину буду израђени у складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 и 38/22), Правилником о финансијском извјештавању институција Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број 25/15 и 91/17) и Правилником о рачуноводству са рачуноводственим политикама и процедурама за кориснике буџета институција Босне и Херцеговине (протокол Министарства финансија и трезора БиХ, број 01-08-02-1-1515-1/15, од 4.2.2015. године). Руководство је такође обавезно да поступа у складу са Законом о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2022. годину (Службени гласник БиХ, број 42/22) и пратећим упутствима, објашњењима и смјерницама које доноси Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, као и осталим законима у Босни и Херцеговини, тако да финансијски извјештаји дају фер и истинит приказ финансијског стања Агенције.

При састављању таквих финансијских извјештаја одговорности руководства обухватају гаранције:

- да је осмишљен и да се примјењује и одржава систем интерних контрола који је релевантан за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја и усклађеност са законима и другим прописима;

- да финансијски извјештаји не садрже материјално значајне погрешне исказе;

- да финансијски извјештаји садрже све релевантне податке и анализе извршења буџета, као и податке о систему интерних контрола и реализацији препорука ревизије;

- да се у пословању примјењују важећи законски и други релевантни прописи.

Руководство је такође одговорно за чување имовине и ресурса од губитака, па тако и за предузимање одговарајућих мјера да би се спријечиле и открили проневјере и остале незаконитости.

Датум, 28.02.2023. године

ЗАМЈЕНИЦА ДИРЕКТОРА:

мр мед. сц. Динка Муховић, др мед. спец.